

досягається завдяки власній активній роботі його учасників. Знання не подаються в готовому вигляді, а стають продуктом активної діяльності самих учасників. У центрі уваги виступає – самостійне навчання студентів, і, як наслідок, розширення самосвідомості, підвищена мотивація та інтенсивна їх взаємодія.

Список використаних джерел

1. Вейланде В. Педагогічний тренінг як технологія індивідуалізації підготовки фахівців у вищій школі: зб. наук. праць за матеріалами шостої міжнар. наук.-метод. конф. [«Культура здоров'я як предмет освіти»], 29–30 трав. 2008 р. / В. Вейланде. МОН України, Херсон. держ. ун-т. – Херсон : ПП Вишемирський В.С. – 2008. – С. 17–20. 2. Зімівець Н.В. Твоє життя – твій вибір: навчально-методичний посібник / Н.В. Зімівець, З.А. Сивогракова, Н.О. Лещук [та ін.]. – К. : Навчальна книга, 2002. – 190 с. 3. Модуль «Прояви турботу та обачливості»: навчально-методичний посібник / Б.М. Ворник, О.А. Голоцван, В.П. Коломієць [та ін.]. – К. : Навчальна книга, 2002. – 152 с. 4. Технології навчання дорослих / упоряд.: О. Главник, Г. Бевз. – К. : Главник, 2006. – [серія «Бібліотечка соціального працівника»]. – 128 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГІДРОЛОГІЧНИХ ПОНЯТЬ У ШКІЛЬНИХ КУРСАХ ГЕОГРАФІЇ (XVIII–XIX СТ.)

*Повняк Т.В., студентка IV курсу
Браславська О.В., професор, зав. кафедри географії
та методики її навчання*

Перша структура формування географічних понять створена на початковому етапі становлення у Києво-Могилянській академії, де фізико-географічний матеріал вивчався у класах астрономії. Вперше клас географії був створений на початку XVIII століття. Проаналізовані джерела свідчать, про те, що тогочасні професори академії поступово відходять від європоцентризму і розширюють уявлення про розмаїтий світ, його народи, їх культуру, природу. Вони широко використовують набуті знання зарубіжних авторів із космографії, географії, картографії. Популярними книгами були: «Космографія» Меркатора, «Географія Росії та сусідніх з нею земель» Т.-З. Байера, «Питання з давньої та сучасної географії» Й. Гюбнера та інші [1].

У Києво-Могилянській академії було чітко регламентовано рамки робочого року, канікул, уроку та робочого дня. Оцінювання проводилося потижнево та наприкінці року. Учні молодших та середніх класів вивчали матеріал шляхом читання та заучування текстів, а потім виконували усні та письмові завдання. В старших класах проводилися диспути у вигляді захисту «малих дисертацій». [1]. Наприкінці XVIII століття освіта в українських землях починає зазнавати полярних впливів: на правобережжі – Польщі, а на лівобережжі – Росії, де під егідою Петра I у Санкт-Петербурзі було видано підручник з географії, що мав назву «География, или Краткое земного округа описание», перекладений з

голландського джерела та доповнений Олексієм Морозовим у 1710 році. Цей підручник використовувався і в Україні. Фізико-географічні та гідрологічні поняття в підручнику подаються з помилками, вони не впорядковані та мають фактичний характер [2].

Пізніше, в 1719 році, було перекладено підручник Йогана Гюбнера. Він складався з 19 розділів у формі запитань та відповідей, основний зміст складала географічна номенклатура, відповідно й гідрологічна, але з'являються на відміну від попередніх книжок невеликі пояснення та доповнення сухим фактам [209]. Оскільки з середини XVIII століття більша частина України знаходилася в полі політичного, а відтак і освітнього впливу Росії, ми зупинилися, переважно, на розвитку географічної освіти та гідрологічних понять саме в цій частині, основних впливів якої вони зазнали.

У XVIII столітті поряд з першими підручниками почали з'являтися статті методичного змісту. У «Духовном регламенті» Феофана Прокоповича зазначено, що перед вивченням будь-якого предмета слід ознайомити учнів із змістом. У статті «Разговор о пользе наук и училищ» вказуються вимоги до вчителя і автор зазначає, що навчати потрібно так, щоб не перенасичувати учнівську пам'ять. У методичному посібнику «Руководство к географии в пользу учащегося при гимназии юношества», виданому в 1742 р., вимагалось заучувати численну номенклатуру співучим голосом, географію рекомендують вивчати з використанням глобуса. Стаття «Способ обучения», написана у 1771 році, узагальнила методичні ідеї професорів Московського університету. Вони детально розглядають поетапну роботу з підручником: при великій насиченості класу потрібно застосовувати самостійну індивідуальну роботу учнів, викладати матеріал у хронологічній послідовності, історичний матеріал доповнювати географічним, навчання повинно проходити від простих понять до складних [2].

На початку XIX століття було проведено ряд реформ в галузі освіти, що позитивно вплинули на шкільну географію. Вона організувалася як самостійний предмет. «Устав учебных заведений, подведомых университетам» 1804 року затверджував, що у гімназіях вводився курс географії та історії, а в повітових училищах в різних класах вивчали загальну та математичну географію окремо. Реформи створили попит на географічну літературу, що привело до активного видання нових підручників.

Отже, з початку XIX століття набуває попит на теренах України фізична географія. У підручниках почав збільшуватися обсяг матеріалу, зміст починає викладатися у більш доступній для учнівського сприйняття формі, якісно та кількісно розширюється понятійний апарат, і часто – за рахунок гідрологічних понять. Починають з'являтися методичні рекомендації, нові методи та засоби навчання, які сприяють якісному формуванню фізико-географічних, а особливо гідрологічних понять.

Список використаних джерел

1. Хижняк З. І. Історія Києво-Могилянської академії / З. І. Хижняк, В. К. Маньківський – К.: видавничий дім «КМ Академія», 2003. – 184 с.
2. Шоробура І. М. Становлення шкільної географічної освіти в Україні (до середини ХІХ століття) / І. М. Шоробура // Вісник Житомирського педагогічного університету : зб. наук. праць. – Житомир, 2003. – Вип. 12. – С. 242–245.

ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМП'ЮТЕРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ І АВТОМАТИЗОВАНИХ НАВЧАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ З ХІМІЇ

Скоморох Л.М., викладач кафедри хімії, екології та методики їх навчання

Навчальна комп'ютерна програма – це програмний засіб, призначений для вирішення певних педагогічних завдань, що має предметний зміст і орієнтований на взаємодію з учнем. Бурхливий розвиток новітніх інформаційних технологій і впровадження їх в Україні за останні роки позначилися на розвитку особистості учня, так і на всьому навчальному процесі.[1]

За своїми функціональними можливостями комп'ютер уже сьогодні став досить поширеним засобом навчання, однак, виникає проблема ефективної реалізації цих можливостей в процесі придбання знань, вироблення навичок і умінь. Цією проблемою фахівці в галузі освіти займаються з дня появи міні-ЕОМ (Електронно-обчислювальної машини), а ера персональних комп'ютерів ще більш гостро виявила її актуальність. Незважаючи на невеликий історичний відрізок часу використання комп'ютерних технологій в навчанні, вітчизняні і зарубіжні вчені та практичні педагоги накопичили певний досвід по розробці і апробації інструментальних засобів і методик їх застосування у викладанні різних шкільних предметів, в тому числі і хімії.

Комп'ютерні навчальні програми і комплекси розробляються, на думку Філімонової О.В.[3], у відповідності з вимогами до системи навчання в цілому. Їх інформаційно-методичною основою є:

- навчальні роздаткові матеріали;
- контролюючі і тестуючі матеріали;
- вправи;
- методики проведення групових, індивідуальних та самостійних занять;
- стратегія та тактика використання кожного засобу навчання, їх сукупність, а також можлива заміна і дублювання кожного з них.

В наш час на ринку комп'ютерних навчальних програм і навчальних дисків, а також у весвітній павутині сформований великий банк машинних продуктів.[2] З метою відбору найбільш прийнятих комп'ютерних програм і виявлення можливостей їх раціонального використання під час навчання хімії узагальнимо і проаналізуємо відомі